

สิทธิในการเลือกตั้งของผู้ต้องขัง
ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีอาญา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

คณะนิติศาสตร์

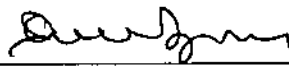
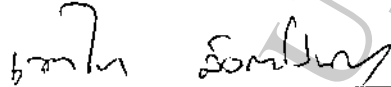
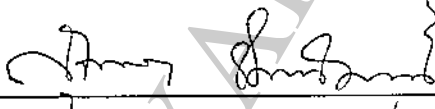

มหาวิทยาลัยพายัพ

เมษายน 2556

ชื่อเรื่อง: สิทธิในการเลือกตั้งของผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการ
พิจารณาคดีอาญา
ผู้วิจัย: วรพล ตันทิกุล
หลักสูตร: นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญลักษ์ ปัญวัฒน์ลิขิต
วันที่อนุมัติ: 26 เมษายน 2556
สถาบัน: มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

1. ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต)
2. กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขตไท สังการพินธุ์)
3. กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุชาดา รัตนพิบูลย์)
4. กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญลักษ์ ปัญวัฒน์ลิขิต)

สงวนลิขสิทธิ์ © วรพล ตันทีกุล

มหาวิทยาลัยพายัพ ปี 2556

PAYAP UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

ในความสำเร็จของการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัณฐ์ลักข์ บัญญัติมนลิขิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ความรู้ต่างๆ และเสนอแนะวิธีการขั้นตอน เนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์นี้ รวมทั้งได้สละเวลาอันมีค่าในการแนะนำแนวคิด และวิธีการในการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการค้นคว้าข้อมูล ตลอดจนอ่านและตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์มาตั้งแต่ต้นจนสำเร็จไปได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อ ศาสตราจารย์ ดร. อุดม รัฐอมฤต ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และให้คำแนะนำเชิงวิชาการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งได้แนะนำแนวทางในการค้นคว้าข้อมูล หลักวิชาการ รวมถึงการแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อนำมาซึ่งการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขตไท ลังการ์พินธุ์ และอาจารย์ ดร.สุชาติดา รัตนพิบูลย์ ผู้ซึ่งให้ความกรุณาสละเวลาในการอ่านวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และได้กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ทั้งยังให้แง่คิด หลักทางวิชาการในการศึกษาแก่ผู้เขียน ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และช่วยตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ บิดามารดา และทุกคนครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้บรรลุผลสำเร็จและเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในอนาคตต่อไป

สำหรับการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อให้เกิดคุณค่า และเป็นประโยชน์แก่สังคมในอนาคต ผู้เขียนขอกราบบูชาแต่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คุณบิดามารดา และครูบาอาจารย์ ที่ได้ให้ความรู้ และในแสงสว่างแก่ผู้เขียนให้ดำเนินอยู่บนความไม่ประมาท ให้รู้จักกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณทุกท่าน หากเกิดข้อบกพร่องประการใดๆ เกี่ยวกับข้อความในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ ณ ที่นี้

วรพล ตันพิกุล

ชื่อเรื่อง :	สิทธิในการเลือกตั้งของผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีอาญา
ผู้วิจัย :	วรพล ตันพิกุล
ชื่อปริญญา :	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาลักษณ์ ปัญญวัฒน์ลิขิต
วันที่อนุมัติผลงาน :	26 เมษายน 2556
สถาบันการศึกษา :	มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย
จำนวนหน้า :	124
คำสำคัญ :	สิทธิเลือกตั้งของผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีอาญา

บทคัดย่อ

การศึกษาเกี่ยวกับสิทธิเลือกตั้งของผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล โดยการใช้สิทธิเลือกตั้งถือเป็นหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 72 โดยกำหนดให้ประชาชนชาวไทยต้องไปทำหน้าที่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยในการศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบถึงหลักกฎหมายบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 100 (3) มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิของผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลในการใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 100 (3) ได้บัญญัติห้ามมิให้บุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับพลเมืองของชาติได้ ทั้งยังเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ขัดแย้งและไม่สอดคล้องต่อหลักสากลตามมาตรการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามมาตรา 39 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งได้บัญญัติว่า “บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำผิดมิได้ และในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

โดยก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำผิดมิได้” อันเป็นการกำหนดบทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่สอดคล้องต่อหลักสากล ได้แก่ ปรากฏว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

จากการศึกษาพบว่า บุคคลซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณาคดีของศาลในทางอาญา ซึ่งศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก จึงต้องถือว่าบุคคลนั้นๆ ยังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ และต้องปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเช่นเดียวกับบุคคลหรือประชาชนทั่วไป ในฐานะที่บุคคลเหล่านั้นยังถือเป็นพลเมืองของประเทศ โดยไม่สามารถปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำผิดได้ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 100 (3) ได้บัญญัติห้ามบุคคลซึ่งต้องตกเป็นผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณาคดีของศาลในทางอาญาให้ไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้นั้น จึงเป็นการบัญญัติกฎหมายให้ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน และสิทธิพลเมือง ทั้งยังเป็นการจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับประชาชน ซึ่งถือว่าสิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอันเป็นการแสดงเจตจำนงทางการเมือง ซึ่งรัฐไม่สามารถเข้าไปแทรกแซงหรือจำกัดสิทธิดังกล่าว นอกจากนี้ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 72 ได้กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ประชาชนชาวไทยทุกคน รวมถึงผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณาคดีของศาลในทางอาญา สามารถมีสิทธิที่จะทำหน้าที่พลเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญได้อย่างเต็มที่ตามหลักระบอบประชาธิปไตย

ดังนั้น เพื่อมิให้ผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณาคดีของศาล ได้รับผลกระทบอันเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐาน และถูกมองข้ามทางสังคม จึงควรให้สิทธิแก่บุคคลดังกล่าว ให้ได้รับสิทธิเลือกตั้ง โดยควรมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ให้มีความชัดเจนและมีความสอดคล้องต่อหลักสากล ทั้งควรมีการตัด (3) ของมาตรา 100 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ออกด้วย นอกจากนี้ ในการเลือกตั้งควรมีการจัดการเลือกตั้งในเรือนจำ โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง และกรมราชทัณฑ์ เป็นผู้ประสานดูแลการเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณาคดีของศาลในทางอาญา ได้รับหลักประกันรับรองและคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง เพื่อจะได้ทำให้ปัญหาต่างๆ ของผู้ต้องขัง หรือนักโทษในเรือนจำได้รับการแก้ไขต่อไป

Title : Election Voting Rights of Prisoner in Criminal Proceedings

Researcher : Woraphon Tandikul

Degree : Master of Law

Advisor : Assistant Professor Dr.Sanyalux Panwattanalikit

Approval Date : April 26 ,2013

Institution : Payap University, Chiang Mai, Thailand

Number of pages : 124

Keywords : Election Voting Rights of Prisoner in Criminal Proceedings

ABSTRACT

According to the Constitution of the Kingdom of Thailand (2007), section 72 regulating that, as a citizen of the Kingdom of Thailand, a person shall vote in elections as a duty. This study is to clarify the voting right for prison inmates who are pending on trial for absolute judgment, as per stated in the Constitution of the Kingdom of Thailand (2007) section 100, subsection 3. In accordance with the Constitution of the Kingdom of Thailand (2007) section 100, subsection 3, legislating that those, who are imprisoned or inmates by court writs or official documentation, are prohibited from voting in government elections, which is fundamental right as a citizen of the Kingdom of Thailand. Moreover, it is a contradictory and inconsistent enactment to the cosmopolitan principles of human rights which is stated in the process of judgment in Criminal Law, section 39, of the Constitution of the Kingdom of Thailand (2007). "A person shall not be punished as a criminal unless that person has committed an action constituted an offense and to be punished as a criminal. The penalty shall not be heavier than the

penalty prescribed in the law that was applicable at the time of the offense. According to criminal law, a person must be assumed to be innocent unless an absolute judgment prescribing guilty. Thus that person shall not be treated as a criminal". It is constituted inconsistently to the principles of human right which is the declaration of human rights and international treaty; civil right and political right.

The study shows that a person who is pending on trials by the Criminal Court and yet no absolute judgment to the person to be a criminal and to be imprisoned. That person shall be considered innocent, and thus, shall be treated as an ordinary citizen. As far as it is clearly stated in the Constitution of the Kingdom of Thailand, section 100, subsection 3 - a person, who is imprisoned and pending on trial by the Criminal Court, is prohibited from voting, therefore, the legislation shall be considered inconsistently to the principles of human right and as well as civil right. In addition, it is a limitation to fundamental right as a citizen to be able to vote in order to purpose and perform his/her duty in political matter with which the government shall not interfere nor constrain. Moreover, as long as it is stated in the Constitution of the Kingdom of Thailand (2007), section 72, that to a citizen of the Kingdom of Thailand, voting in political elections is a duty, it is essential for every citizen including prisoners who are pending on trial by the Criminal Court to be able to claim their right to vote.

In conclusion, in order to qualify the right for the imprisoned inmates who are pending on trail, to avoid prejudice to their fundamental right to be neglected, their right to vote in political elections shall be restored. A revision of the Constitution, the Organic law, and the concerned Acts of Parliament, should be pursued in order to clarify and to conform the Constitution to the cosmopolitan principles. As well as there should be a deletion to what is stated in the subsection 3 of the section 100 of the Constitution of the Kingdom of Thailand (2007). Moreover, political elections shall be conducted in prisons in collaboration between the Committee of Political Election and the Department of Corrections. Ultimately, it is for the deeds of those, who are the right citizens who are imprisoned and pending on trial by the Criminal Court, and to assure and to guard their rights officially conditioned by the National Constitution. Therefore, any problematic and

skeptical issues that may arise amongst the prisoners and inmates about their rights will be corrected.

PAYYAP UNIVERSITY

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำและสภาพปัญหา.....	1
1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3. วิธีดำเนินการศึกษา.....	4
1.4. สมมติฐานของการศึกษา.....	5
1.5. ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.7. บทนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง.....	6
บทที่ 2 แนวคิดและพื้นฐานทางทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามหลักสากล.....	7
2.1. ทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย.....	7
2.1.1. แนวความคิดทางการเมือง.....	8
2.1.2. แนวความคิดทางกฎหมาย.....	8
2.1.2.1. ราษฎรใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรง.....	10
2.1.2.2. ราษฎรใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางผู้แทน.....	10
2.2. ทฤษฎีประชาธิปไตย.....	13
2.2.1. แนวทางที่เป็นนามธรรม.....	13
2.2.2. แนวทางที่เน้นความเป็นรูปธรรม.....	14

2.2.3.	แนวทางที่พัฒนาให้เกิดความเป็นธรรม.....	14
2.2.4.	หลักเกณฑ์พื้นฐานตามทฤษฎีประชาธิปไตย.....	15
2.3.	สิทธิมนุษยชน (Human Rights)	16
2.3.1	สิทธิพลเมือง (Citizen Rights).....	22
2.3.1.1.	สิทธิพลเมืองกับความชอบธรรมของอำนาจรัฐ.....	22
2.3.1.2.	สิทธิพลเมืองกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ.....	23
	ของประชาชน	
2.3.2	สิทธิทางการเมือง (Political Rights).....	26
2.4.	สิทธิเลือกตั้ง (Election Voting Rights).....	28
2.4.1.	ความหมายของการเลือกตั้ง.....	28
2.4.2.	หลักการของการเลือกตั้ง.....	29
2.4.3.	ประเภทของสิทธิเลือกตั้ง.....	31
2.4.3.1.	สิทธิเลือกตั้งที่มีข้อจำกัด.....	32
2.4.3.2.	สิทธิเลือกตั้งทั่วไป.....	33
2.5.	หลักประกันสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามกฎหมาย.....	36
2.6.	แนวคิดการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองตามหลักการสากล.....	39
2.6.1.	การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองตาม.....	39
	ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948	
2.6.2.	กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ.....	40
	สิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966	
บทที่ 3	ระบบการเลือกตั้ง และสิทธิเลือกตั้งของผู้ต้องขังในต่างประเทศ.....	43
3.1.	ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	43
3.1.1.	การเลือกตั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	46
3.1.2.	สิทธิและเสรีภาพในการเลือกตั้งของผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่าง.....	49
	พิจารณาคดีของศาลในทางอาญา และจำเลยในคดีอาญา	
	ในสหรัฐอเมริกา	
3.1.3.	การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	50

3.2.	ประเทศเยอรมัน.....	50
3.2.1.	เนื้อหาและภารกิจการเลือกตั้งในนิติรัฐ.....	52
3.2.2.	หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง.....	53
3.2.3.	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การได้รับสิทธิ หรือการเสียสิทธิ.....	55
3.2.4.	การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในประเทศเยอรมัน.....	57
3.2.5.	ความผิดที่เป็นเหตุให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามประมวล กฎหมายอาญาของประเทศเยอรมัน	58
3.2.6.	ความผิดที่เป็นเหตุให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญของประเทศเยอรมัน	60
3.2.7.	สิทธิและเสรีภาพในการเลือกตั้งของผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่าง..... พิจารณาคดีอาญา และจำเลยในคดีอาญาในประเทศเยอรมัน	63
บทที่ 4	บทวิเคราะห์ปัญหาการใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ต้องขังตามกฎหมายไทย.....	65
	เปรียบเทียบกับต่างประเทศ	
4.1.	การใช้สิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายไทย.....	65
4.1.1.	สิทธิเลือกตั้งที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย..... ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	69
4.1.2.	การใช้สิทธิเลือกตั้งภายใต้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ..... ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550	90
4.1.3.	การใช้สิทธิเลือกตั้งภายใต้พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง..... สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545	92
4.2.	บทวิเคราะห์ปัญหาการใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณา..... คดีอาญาตามกฎหมายไทย เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ	94
4.2.1.	ปัญหาเรื่องการบัญญัติกฎหมาย.....	97
4.2.2.	ปัญหาการคุ้มครองสิทธิในการเลือกตั้งของผู้ต้องขัง..... ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีอาญา	108
4.2.3.	ปัญหาเรื่ององค์การในการจัดการการเลือกตั้งสำหรับผู้ต้องขัง..... ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีอาญา	117

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	119
5.1. บทสรุป.....	119
5.2. ข้อเสนอแนะ.....	123
บรรณานุกรม.....	125
ภาคผนวก ก ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.....	134
ภาคผนวก ข กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง.....	140
ภาคผนวก ค รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.....	159
ภาคผนวก ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พุทธศักราช 2550.....	165
ภาคผนวก จ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พุทธศักราช 2545.....	168
ภาคผนวก ฉ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 13/2555.....	171
ประวัติผู้เขียน.....	185